

AZƏRBAYCAN VETERANI

Azərbaycan Respublikası Müharibə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranları Təşkilatının orqanı

15 (133) 06 sentyabr 2019-cu il

İctimai-siyasi qəzet

İlham Əliyev Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 3-də Rusiya Federasiyası Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruşevin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Rusiya Federasiyası Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruşev Prezident Vladimir Putinin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Görüşdə Azərbaycanla Rusiya arasında ikitərəfli münasibətlərin siyasi, iqtisadi, təhlükəsizlik və bütün digər sahələrdə uğurla inkişaf etdiyi qeyd edildi, iki ölkənin dövlət başçıları arasında səmimi münasi-

bətlərin əlaqələrimizin inkişafındakı rolu vurğulandı, Nikolay Patruşevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin ölkəmizə səfəri zamanı ekstremizm, terrorçuluğa qarşı mübarizə ilə bağlı qanunvericilik və əməkdaşlıq məsələlərinin müzakirə ediləcəyi bildirildi və bu səfərin münasibətlərimizin daha da inkişaf etdirilməsi işinə töhfə verəcəyinə əminlik ifadə olundu.

Prezident İlham Əliyev Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Rusiya Prezidentinə çatdırmağı xahiş etdi.

Prezident İlham Əliyev İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 24-də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi Yusif bin Əhməd Əl-Osaymini qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı Yusif bin Əhməd Əl-Osayminin İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi kimi fəaliyyətini yüksək qiymətləndirdi və Azərbaycanla əməkdaşlığa verdiyi önəmə görə ona təşəkkürünü bildirdi.

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi Yusif bin Əhməd Əl-Osaymin Azərbaycana səfərindən məmnunluğunu ifadə etdi. Azərbaycanın İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının çox mühüm üzvü olduğunu vurğulayan qonaq ölkəmizin dünyada sülhün və təhlükəsizliyin, o cümlədən müsəlman aləmində İslam həmrəyliyinə möhkəmləndirilməsi işinə verdiyi töhfəsinin əhəmiyyətini qeyd etdi.

Görüşdə ölkəmizin dinlər və mədəniyyətlərarası dialoqu genişləndirilməsində mühüm rol oynadığı qeyd edildi, Azərbaycanın dünyada bütün dinlərin və məzhəblərin sülh şəraitində birgə yaşadığı nümunəvi ölkə olduğu bildirildi, Bakıda keçirilən İslam Həmrəyliyi Oyunlarının önəmi vurğulandı.

Söhbət zamanı Azərbaycanla İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı arasında əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Ahılların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, sağlamlılıqlarının qorunması hər zaman diqqət mərkəzindədir

Avqustun 26-da Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva və qızı Leyla Əliyeva Bilgəhdəki Pensiya yaşına çatmış şəxslər üçün sosial xidmət müəssisəsində olublar.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva əvvəlcə burada sağlamlığı məhdud insanların yaşayışı ilə maraqlandı, onlarla söhbət etdi.

Müəssisə sakinləri ilə görüşdə ahıl insanlar dövlətin onlara diqqət və qayğısından razılıqlarını bildirdi-

lər, rahat yaşamaları üçün hər cür şəraitin yaradıldığını vurğuladılar. Qeyd olundu ki, müəssisənin sakinləri arasında yarıdıcı insanlar, müxtəlif sənət sahibləri var. Burada yaşayan ahıllar müxtəlif səhiyyə ocaqlarında müayinə edilir, onlar üçün mütə-

madi olaraq konsertlər, bayram şənlikləri təşkil olunur.

Pensiya yaşına çatmış şəxslər üçün sosial xidmət müəssisəsində hazırda 235 nəfər yaşayır.

Azərbaycan dövləti tərəfindən yaşlı nəslə xüsusi diqqət və qayğı göstərilir. Dövlətimiz onların ən böyük himayəçisidir. Ahılların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, sağlamlılıqlarının qorunması məqsədilə ölkəmizdə davamlı tədbirlər həyata keçirilir.

Türkiyə Daxili İşlər Nazirliyi Sahil Mühafizəsinin komandanı Bakıda

Birgə əməkdaşlıq fəaliyyətləri çərçivəsində Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sahil Mühafizəsinin rəisi general-leytenant Əfqan Nağıyevin dəvəti ilə sentyabrın 2-də Türkiyə Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi Sahil Mühafizəsinin komandanı kontr-admiral Ahmet Kendirin rəhbərliyi ilə nümayəndə heyəti Azərbaycana səfərə gəlib.

Dövlət Sərhəd Xidmətindən (DSX) APA-ya verilən məlumata görə, sentyabrın 3-də DSX rəisi general-polkovnik Elçin Quliyev Türkiyə nümayəndə heyətini qəbul edib. Görüşdə ikitərəfli əlaqələrin vəziyyəti və perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparılıb, sərhəd təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, transsərhəd cinayətkarlığın təzahürləri ilə mübarizə üzrə sahil mühafizəsi sahəsində həyata keçirilən tədbirlər müzakirə olunub, birgə əməkdaşlıq və qarşılıqlı əlaqələndirmənin, təcrübə mübadiləsinin davam etdirilməsinin vacibliyi qeyd edilib.

Səfər çərçivəsində qonaqlar DSX Sahil Mühafizəsində dəniz sərhədlərinin mühafizəsinin təşkili vəziyyəti və xüsusiyyətləri ilə tanış olmuş, aidiyyəti bölmələrin xidməti-döyüş fəaliyyətinin müasir tələblərə uyğun aparılması məqsədilə istifadə olunan qabaqcıl sistem və texniki vasitələri nəzərdən keçirib.

Azərbaycan və Türkiyə nümayəndələri müsbət təcrübə mübadiləsini aparmış, gələcək əlaqələrin perspektivlərini müzakirə etmiş və sahil mühafizəsi bölmələri arasında praktiki əməkdaşlıq tədbirlərinin davam etdirilməsinə dair razılıq əldə ediblər. Görüşün nəticələrinə dair nümayəndə heyətlərinin İşçi Protokol imzalanıb.

Qonaqlar səfər çərçivəsində Şəhidlər xiyabanını və şəhid türk əsgərlərinin şərəfinə ucaldılmış abidəni ziyarət etmiş, həmçinin "Heydər Əliyev Mərkəzi", Bakı şəhərinin mədəni-tarixi abidələri və Dövlət Sərhəd Xidmətinin Aparatında yerləşən "Siyasi repressiya qurbanları" muzeyi ilə tanış olublar.

Respublika Veteranlar Təşkilatında “Cənnət Yolçusu” filminin təqdimat mərasimi keçirilib

“Cənnət Yolçusu” filminin təqdimat mərasimini “Vətənpərvərliyin Təbliğinə Dəstək” ictimai birliyinin sədri Şəmiştan Əlizamanlı açdı. Film haqqında qısaca məlumat verən Ş.Əlizamanlı Bəhram Ağakışiyevin timsalında hər bir veteranın, döyüşçünün xatırlanmalı olduğunu dilə gətirdi. Tariximizin canlı şahidlərini, eləcə də, müasir tariximizin

dan biri olan Bəhram Ağakışiyevdən bəhs edir. Bəhram Ağakışiyev Qarabağ müharibəsi veteranıdır. O, məşhur “Birinci batalyon”un yaranmasında fəal iştirak etmişdir. Kəşfiyyat təqımının komandiri kimi bir sıra mühüm əməliyyatlarda fərqlənmiş, döyüş tapşırıqlarını layiqincə yerinə yetirmişdir. Atəşgah imzalandıqdan sonra Müdafiə nazirliyində, Sərhəd Qoşunlarında xidmətini

qəhrəmanlıq siması olan bu insanların keçdiyi döyüş yollarının gələcək nəsillərə çatdırılmasının vacibliyini qeyd etdi.

Daha sonra filmin təqdimatı başladı. Filmin ssenari müəllifi İlham Tumas, rejissoru Nicat Cəlilovdur. Qeyd edək ki, “Cənnət Yolçusu” filminin çəkilişinin birinci mərhələsi Qusar rayonu, Gündüzqala kəndində Bəhram Ağakışiyevin ailə üzvləri, sinif yoldaşları, döyüş yoldaşları və yaxınlarının iştirakı ilə reallaşmış. Filmin digər epizodları Bakı şəhərində çəkilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının maliyyə vəsaiti hesabına ərsəyə gələn film müstəqilliyin ilk illərində baş verən hadisələrdən xüsusən Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdən bəhs edir. Sənədli film minlərlə igid azərbaycanlı-

davam etdirmişdir. Azərbaycan ordusunun ilk milli kadrlarından biri olmuşdur.

Prezident Administrasiyasının ictimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin baş məsləhətçisi Rasim Mirzəyev nitqində Bəhram Ağakışiyevi əsl azərbaycanlı igid kimi xarakterizə etdi. Bu cür sənədli filmin gənclərdə vətənpərvərlik hissinin yüksəldilməsində vacib amillərdən olduğunu bildirdi.

Qarabağ müharibəsi iştirakçılarından hər biri vətənin igid, qəhrəman oğlu adlandırdı. Onların hər zaman Azərbaycanla birgə yaşayacağına əminlik ifadə etdi.

Çıxış edən Respublika Veteranlar Təşkilatının sədr müavini Cəlil Xəlilov filmi yüksək qiymətləndirdi. “Cənnət Yolçusu” sənədli filmi veteranlara göstərilən diq-

qət və qayğının göstərici adlandıraraq Cəlil Xəlilov bu kimi filmlərin ardıcıl olacağına inam ifadə etdi.

Bəhram Ağakışiyev çıxışında filmin ona, eləcə də, bütün Qarabağ döyüşçülərinə göstərilən etmadın göstərici olduğunu bildirdi. B.Ağakışiyev Qarabağ uğrunda gedən döyüşlərin qəhrəmanlarının hər zaman xatırlanmalı olduğunu göstərdi.

Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda müharibədə qocaman veteranların təcrübəsinin gənc nəsllə çatdırmağın vacibliyini vurğuladı.

Digər çıxış edənlər filmin onlarda yüksək təəsüratlar yaratdığını, Bəhram Ağakışiyevin timsalında Qarabağ döyüşçülərinin gənclərə nümunə olan həyat və fəaliyyətlərinin tanınması istiqamətində mühüm addımlardan biri kimi qiymətləndirdilər.

Kəngərli rayonunda yaşayan müharibə veteranlarına peşəkar tibbi xidmət göstərilir

Kəngərli Rayon Müharibə, Əmək, Silahlı Qüvvələr və Hüquq-Mühafizə Orqanları Veteranları Şurası və Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının həkim briqadası tərəfindən müharibə iştirakçılarına baş çəkilib, onlar tibbi müayinələrdən keçiriliblər.

AZƏRTAC-ın Naxçıvan bürosu xəbər verir ki, ehtiyacı olanlara müalicələr təyin edilib. Həmçinin həkimlər onlara tibbi məsləhətlər və dərman preparatları veriblər.

Qeyd edək ki, muxtar respublikada Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün müdafiəsi zamanı sağlamlıq imkanları məhdudlaşmış şəxslərin və şəhid ailələrinin, habelə 1941-1945-ci illər müharibəsi iştirakçılarının rifah halının yaxşılaşdırılması sahəsində ardıcıl tədbirlər görülür. Bu tədbirlər muxtar respublikanın müxtəlif rayonlarında yaşayan müharibə veteranlarına peşəkar tibbi xidmətin təşkili ilə davam etdirilir.

416-cı milli atıcı diviziyasının qəhrəman döyüşçüləri hər zaman xatırlanacaq

Respublika Veteranlar Təşkilatının nümayəndə heyəti 416-cı Azərbaycan atıcı diviziyasının Rusiya Federasiyasının Taqanroq şəhərinin alman-faşist işğalçılarından azad etməsinin 76-cı ildönümünə həsr olunmuş bayram tədbirində, eləcə də Taqanroq şəhərində “Hərbi Şöhrət Şəhəri” abidəsinə və “Sambek yüksəkliyi” memorial abidə kompleksinə əklil qoyma rəsmi mərasimlərində iştirak etmişlər.

Səfər proqramına uyğun olaraq Respublika Veteranlar Təşkilatının nümayəndə heyəti Taqanroq şəhərinin Administrasiyasında, şəhər Veteranlar Şurasında və 26 nömrəli orta məktəbin nəzdində fəaliyyət göstərən 416-cı Azərbaycan atıcı diviziyasına həsr olunmuş muzeydə keçirilmiş rəsmi görüşlərə qatılmış, Hərb Tarixi muzeyində olmuşlar. Bundan əlavə, Taqanroq şəhərində yaşayan Azərbaycanlıların milli-mədəni avtonomiyası - “Dostluq-Dружба” cəmiyyətinin rəhbərliyi və üzvləri ilə görüş keçirmişlər.

Təşkilatının nümayəndə heyəti 26 nömrəli orta məktəbin nəzdində fəaliyyət göstərən 416-cı Azərbaycan atıcı diviziyasına həsr olunmuş muzeyi ziyarət edib. Muzeyin direktoru Kotelevskaya Qalina muzeyin yaranma tarixi, 416-cı diviziyanın keçdiyi şərəfli döyüş yolu haqqında, nümayiş olunan eksponatlar barədə qonaqlara ətraflı məlumat verib.

Səfərdə olan nümayəndə heyəti eyni zamanda Taqanroq şəhəri

əsas istiqamətləri və dövlət rəhbərliyi tərəfindən - Azərbaycan Respublikasının Prezidenti-Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin və Birinci Vitse-Prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın veteranlara daim göstərdikləri diqqət və qayğıdan, veteranların sosial problemlərinin həlli istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər və son dövrdə Respublikamızın sürətli inkişafından, dünya miqyasında qazandığı uğurlar barədə məlu-

önündə əklil qoyma mərasimi keçirilmişdir.

Mərasimi giriş sözü ilə şəhər Dumasının sədri Titarenko İnnə açmış, o, çıxışında şəhərin alman-faşist işğalçılarından azad olunmasında bilavasitə iştirak edən 416-cı atıcı diviziyasının şəxsi heyətinin göstərdiyi fədakarlığı, qəhrəmanlıq və şücaətini xüsusi qeyd etmişdir. Sonra abidə önünə əklillər və gül-çiçək dəstələri qoyulmuşdur.

Səfər proqramına əsasən avqust

müharibə, təqaüdcülər, əmək, silahlı qüvvələr və hüquq-mühafizə orqanları veteranları surasının sədri ilə görüşlər keçirmişdir. Görüşdə Taqanroq şəhəri Administrasiyasının ictimai təşkilatlarla iş üzrə şöbəsinin rəisi Dolqorukova Svetlana, şəhərdə fəaliyyət göstərən ictimai birliklərin rəhbərləri və nümayəndələri iştirak etmişlər. Şüaranın sədri Başarina Olqa tədbiri açaraq rəhbərlik etdiyi şüaranın yaranma tarixi, fəaliyyəti və keçirilən tədbirlər haqqında danışıb. Görüşün sonunda Respublika Veteranlar Təşkilatının sədr müavini

Taqanroq şəhəri Hərb Tarixi muzeyində olan Respublika Veteranlar Təşkilatının nümayəndə heyətinə muzeyin yaranma tarixi haqqında, ekskursiya keçirərək nümayiş olunan eksponatlar barədə məlumat verilib. Sonda nümayəndə heyəti muzeyin qonaqlar kitabına xatirə olaraq ürək sözlərini qeyd ediblər.

Daha sonra Respublika Veteranlar

polkovnik C.Xəlilovun və A.Qritçenkonun müəllifləri olduğu “Победа и память” kitabı Taqanroq şəhəri Administrasiyasına təqdim olundu.

Səfərdə olan Respublika Veteranlar Təşkilatının nümayəndə heyəti baş tutmuş görüşlərdə təmsil olunduqları Respublika Veteranları Təşkilatının yaranma tarixindən, rəhbərliyi haqqında, fəaliyyətinin

mat vermişlər.

Taqanroq şəhəri Administrasiyası rəhbərinin sosial məsələlər üzrə müavini Qolubeva İrina Respublika Veteranlar Təşkilatının nümayəndə heyətini qəbul etmişdir. Görüş zamanı 416-cı Azərbaycan atıcı diviziyasının şərəfli döyüş yolu haqqında fikir mübadiləsi aparılmış, ikitərəfli əlaqələrin daha da genişləndirilməsi müzakirə edilmiş, gələcəkdə belə

ayının 30-nda Respublika Veteranlar Təşkilatının nümayəndə heyəti “Sambek yüksəkliyi” memorial abidə kompleksinə yola düşmüşdür. Baş tutmuş tədbirdə Respublika Veteranlar Təşkilatının nümayəndə heyəti tədbirin rəyasət heyəti tərkibinə daxil edilərək tribunaya dəvət olunmuşdur. Mərasimi giriş sözü ilə Rostov vilayətinin qubernatoru Qolubev Vasiliy açmış və O, çıxışı

görüşlərin keçirilməsinə dair razılıq əldə olunmuşdur. Görüş zamanı O.Qolubeva və Taqanroq şəhərində yaşayan Azərbaycanlıların milli-mədəni avtonomiyası - “Dostluq-Dружба” cəmiyyətinin sədri İbrahimov Təcəddin Cəlil oğlu Respublika Veteranları Təşkilatının təsis etdiyi iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı olan “Həzi Aslanov” medalı ilə təltif olunmuşdur.

Səfərin növbəti günü Taqanroq şəhəri Administrasiyasının inzibati binasını qarşısındakı meydana “Hərbi Şöhrət Şəhəri” abidəsi

zamanı Rostov və Taqanroq şəhərlərinin alman-faşist işğalçılarından azad olunması tarixindən, veteranlara göstərilən qayğıdan və vilayətin bugünkü inkişafından danışmışdır. Rəsmi əklil qoyma mərasimi keçirilmiş və Respublika Veteranlar Təşkilatının nümayəndə heyəti döyüşlərdə həlak olmuş, lakin qalıqları indi tapılmış 45 adsız hərbi qulluqçuların qardaşlıq məzarında dəfn olunması prosesində iştirak etmişdir. Bununla səfər proqramının rəsmi tədbirləri başa çatmışdır.

“Gənclərimiz milli, mənəvi dəyərlərimizə sadıq olmalıdırlar”

Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondu yarandığı gündən etibarən gənclərlə bağlı bir sıra mühüm layihələrə imza atıb ki, bunlardan da biri yay məktəblərinin təşkil edilməsi, tələbə gənclərin bu layihələr əsasında regionlara səfərinin təşkil olunması, onların həmin ərazidəki maddi-mədəniyyət nümunələri, qəhrəmanlıq abidələri ilə tanış edilməsi, şəhidlərimiz, onların döyüş yolu haqqında məlumatlandırılması, qəhrəmanlarımızın təbliği edilməsidir.

Təsadüfi deyil ki, Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondunun həyata keçirdiyi bu layihə ölkəmizin ictimai-siyasi xadimləri, ziyalıları, veteranlar tərəfindən də təbliği edilməkdə, alqışlanmaqdadır.

Respublika Veteranlar Təşkilatının sədr müavini, polkovnik Cəlil Xəlilov Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondunun həyata keçirdiyi bu layihəni yüksək qiymətləndirdiyini vurğuladı: “Hesab edirəm ki, gənclərimizlə bağlı bu cür layihələrin həyata keçirilməsi, onların dünyagörüşünün, tariximizlə bağlı məlumat və biliklərinin artırılması, xüsusilə də şəhidlərimizin, Milli Qəhrəmanlarımızın gənclər arasında təbliği olduqca faydalı və müsbət bir addımdır. Biz qəhrəmanlarımızı -

şəhidlərimizi tanımalı, onlara, eləcə də şəhid ailələrinə daim hörmət və ehtiram göstərməli, şəhidlərimizin qəhrəmanlıqlarından örnək almalıyıq.

Qarabağ uğrunda həyatını itirən, şəhid olan insanlar, onların ailələri həm Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyevin, həm əlaqədar dövlət qurumlarının, həm də ictimaiyyətin diqqət və qayğısı ilə əhatə olunublar. Bu baxımdan gənclərimizin də milli ruhda, mənəvi dəyərlərimizə sədaqət ruhunda tərbiyə edilməsini təqdирə layiq hesab edirik.

Şəhidlərimizin gənclər arasında təbliğatının həyata keçirilməsi olduqca vacibdir. Onların qəhrəmanlığı gənclərimizin yaddaşına həkk olunmalı, gənclərimiz atalarının, babalarının qəhrəmanlıqlarını təkrarlamağa hazır olmalıdırlar. Mübariz kimi, Fərid kimi qəhrəmanlar buna nümunədir.

Bu baxımdan gənclərimizin bu cür layihələrə cəlb edilməsi, onların tarixi qəhrəmanlıq abidələri ilə tanış edilməsi, şəhidlərimiz və onların döyüş yolu, etdikləri qəhrəmanlıqlar haqqında məlumatlandırılması, şəhid məzarlarının ziyarət edilməsi olduqca önəmlidir. Mən bunu faydalı və sözün həqiqi

mənasında gərəkli bir iş hesab edir, bu layihənin təşkilatçılarna uğurlar arzulayıram. Respublika Veteranlar Təşkilatı bu vətənpərvərlik missiyasını dəstəkləyir, hər zaman bu və bunun kimi layihələrə köməkliyini göstərməyə hazırdır.”

Seymur ƏLİYEV

Qarabağ müharibəsi veteranları “Qazax” əlahiddə sərhəd diviziyasında olublar

Qarabağ müharibəsi veteranlarının və bloggerlərin bir qrupunun müraciəti əsasında Azərbaycan Sərhəd Mühafizəsinin 100 illik yubileyi münasibətilə Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) Sərhəd Qoşunlarının “Qazax” əlahiddə sərhəd diviziyasının hərbi hissə və bölmələrinə, təmas xəttində yerləşən sərhəd döyüş məntəqələrinə səfəri təşkil olunub.

DSX-nin mətbuat mərkəzindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, səfər çərçivəsində Ermənistan ilə dövlət sərhədinin Qazax və Ağstafa rayonları ərazisindən keçən hissəsində təmas xəttində yaradılmış sərhəd müdafiə və mühafizə infrastrukturunu, sərhəd döyüş məntəqələrində və döyüş mövqelərində sərhədçilərin xidməti-döyüş fəaliyyəti və

istirahət şəraiti ilə yaxından tanışlıq olub, şəxsi heyətə Azərbaycan Sərhəd Mühafizəsinin 100 illik yubileyi münasibətilə təbrik və arzulər çatdırılıb.

Müharibə veteranlarına Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının yerli bölmələri ilə Müdafiə Nazirliyinin hərbi hissə və bölmələri arasında yüksək səviyyəli qarşılıqlı əlaqə, yerli icra hakimiyyəti və bələdiyyə orqanları ilə sərhədçilər arasında sıx əməkdaşlıq münasibətləri barədə geniş məlumat verilib. Onlar “Sərhədi bütün xalq qoruyur” ifadəsinin gerçəkləşdirilməsi üzrə görülən işlərlə tanış olublar.

Qarabağ müharibəsi əlillərinə və şəhid ailələrinə yüksək dövlət qayğısı göstərilir

Azərbaycanda həyata keçirilən sosial siyasətin əsas istiqamətlərindən birini Qarabağ müharibəsi veteranlarının, əlillərin və şəhid ailələrinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, onların problemlərinin vaxtında həllinə nail olunması, hər cür qayğı ilə əhatə olunması təşkil edir.

AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, bu fikir Bərdə Regional Mədəniyyət İdarəsinin tabeliyində olan Tərtər rayon Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən tədbirdə səsləndirilib. Qarabağ müharibəsi əlillərinin və şəhid ailələrinin iştirak etdiyi tədbirdə Heydər Əliyev Mərkəzinin direktoru Səlimə Yusibova çıxış edərək, ulu öndər Heydər Əliyevin zəngin irsindən, bəşəri ideyalarından bəhs edib. Bildirib ki, ulu öndər Heydər Əliyev iki fərqli siyasi sistemdə Azərbaycana rəhbərlik edib, həm müstəqillik illərində, həm də sovet dövründə respublikamızın yüksəlişinə, xalqımızın mənəvi-mədəni inki-

şafına çalışıb. Dahi rəhbər öz ömrünü, bütün fəaliyyətini ölkəmizin, milli dövlətçiliyimizin inkişafı və möhkəmlənməsinə sərf edib.

Diqqətə çatdırılıb ki, Azərbaycanda Qarabağ müharibəsi əlillərinə və şəhid ailələrinə yüksək dövlət qayğısı göstərilir. Əsasını ulu öndər Heydər Əliyevin qoyduğu bu siyasət hazırda Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələrinin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması, onların sosial rifahının yüksəldilməsi, təqaüdlərinin artırılması daim diqqət mərkəzində saxlanılır.

Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələrinin nümayəndələri çıxış edərək, göstərilən diqqət və qayğıya görə dövlətimizin baş-

cısına minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Sonda Ulu Öndərin həyat və fəaliyyətindən bəhs edən videoçarx nümayiş olunub. Tədbir iştirakçıları Mərkəzdə ulu öndər Heydər Əliyevin mənalı həyatını və çoxşaxəli fəaliyyətini əks etdirən eksponatlarla, foto, kitab və sənədlərlə tanış olublar.

Dünya tarixinin ən böyük və qanlı müharibəsi olan II Dünya Müharibəsinin başlanmasından 80 il ötür

1939-cu ilin 1 sentyabrında faşist Almaniya'sının Polşaya hücumu ilə başlanmış müharibənin bütün iştirakçıları müdafiə döyüşləri və müdafiə əməliyyatları istisna olmaqla ədalətsiz mövqedə idilər. Polşaya kömək vəd etmiş Britaniya və Fransa hərbi əməliyyatlara çox gec və ləng başladı. Halbuki şəxsi heyətin, texnikanın sayına və ümumi gücə görə hər iki ölkə Almaniya'dan üstün idi.

Sentyabrın 15-də paytaxtı faşist bombardmanına məruz qalan Polşa SSRİ və Almaniya arasında 1939-cu ilin 23 avqustunda imzalanmış "Ribbentrop-Molotov" paktına əlavə edilmiş gizli müqavilə ilə iki ölkənin işğalına məruz qaldı. Stalin 20 min polyak əsgərinin, bu ölkənin ziyalılarının güllələnməsi haqda gizli əmr imzaladı. 500 polyak zabiti Xatın meşəsində güllələndi. SSRİ rəhbərliyi 50 il bu cinayəti ört-basdır etdi və Polşa yarım əsr öz zabitlərini axtardı. Yalnız 1991-ci ildə Rusiya prezidenti Boris Yeltsin Stalinin polyak zabitlərinin güllələnməsi barədə əmrini Polşa prezidentinə təqdim etdi. Polşanın digər hissəsində isə hitlerçilər polyakların kütləvi qətlamlarını təşkil edirdilər.

Müharibədə dünyada mövcud olan 73 dövlətdən 62-si və dünya əhalisinin 80%-i iştirak edib. Hərbi əməliyyatlar 40 dövlətin ərazisində və dünyanın bütün okeanlarının sularında aparılıb

Almaniya şərq Avropanın işğalını həyata keçirəndə Stalin də Latviya, Litva, Estoniya işğal edib "könüllü" şəkildə SSRİ-yə birləşirdi.

Britaniya və Fransa'nın ləngliyindən istifadə edən Hitler Avropa ölkələrinin işğalına başladı. Danimarka, Norveç, Belçika, Niderland, Rumıniya, Bolqarıstan, Macarıstan faşist Almaniya'sı tərəfindən işğal edildilər və ya ondan asılı vəziyyətə düşdü. Müharibədən əvvəl işğal edilmiş Çexoslovakiya (Sudet vilayəti) və Avstriya hələ 1 il əvvəl hitlerçilərin tapdığı altına keçmişdi.

1940-cı ilin 10 mayında Avropada növbəti hücum əməliyyatlarına başlayan almanlar iyunun əvvəllərində Fransa üzərinə genişmiqyaslı hücum keçdilər. Bu əməliyyat 1940-cı ilin 22 iyununda Fransa'nın alçaldıcı məğlubiyyəti ilə başa çatdı. Hitler fransızlara "barış" (əslində isə təslimçilik sazişi) sazişini Kompyen meşəsində, marşal Foşun 1918-ci ildə Almaniya'nın təslim olması haqqında barış sazişini imzalamış qərargah vaqonunda imzalamağa məcbur etdi.

Müharibədəki əsas düşmənlərdən birini zəiflətməyi Hitler Britaniya'ya da təslim etməyə çalışdı. Lakin donanması və müdafiəsi güclü olan Çörçili geri çəkilməyə məcbur etmək mümkün olmadı.

Fransa'nın işğalından düz 1 il sonra - 1941-ci ilin 22 iyununda 153 alman diviziyası - 3 milyon zabit və əsgər, 3000 tank, 7000-dən çox artilleriya qurğusu, 3000 döyüş təyyarəsi SSRİ sərhədlərini keçdi. Müharibənin ilk günlərində 500 sovet təyyarəsi məhv edildi. İlk iki həftədə isə yarım milyona yaxın sovet əsgəri əsir alındı və ya öldürüldü. Hitler SSRİ-ni 4 aya zəbt edəcəyini planlaşdırırdı. Bu işdə ona macar, rumın, slovak, italyan, ispan diviziyaları da kömək edirdi. Lakin olmadı...

Əslən bakılı olan kəşfiyyatçı Rixard Zorgenin Yaponiya'nın SSRİ-yə hücum etməyəcəyi barədə gizli

teleqramına inanan Stalin və Jukov Sibirdəki diviziyaları Moskva ətrafına gətirdi. 1941-ci ilin 5 dekabrında sovet ordusu gözlənilmədən hücum keçərək almanları 200 kilometr geri oturtdu. 202 min faşist əsgər və zabiti məhv edildi. Hitlerin Moskva uğrunda uğursuz "Tufan" əməliyyatı 75 min alman əsgər və zabitinin

adlandırıdığı şəhərin ən uca yerini "Mamay kurqanı"nı ələ keçirdilər. Şəhərin təxminən 90 faizi işğal edildi. "Biz Stalinin adını daşıyan, əvvəllər şəhər olmuş, indiki xarabalığı ələ keçirmişik. Volqanın sahilində kiçik müqavimət ocaqları

Bundan sonra isə sovet qoşunu hücumu keçdi.

Bütün cəbhəboyu genişmiqyaslı əməliyyata başlamış sovet ordusu 1944-cü ildə Ukrayna və Belarusu faşist işğalından azad etdi. Elə həmin il sərhədlərini bərpa etmiş qırmızı ordu şərq Avropa uğrunda əməliyyatlara başladı. Polşa, Rumıniya, Çexoslovakiya və digər ölkələr faşist işğalından azad edildi.

Onun əsas müttəfiqlərindən olmuş Yaponiya təkcə Xirosima və Naqasaki şəhərlərinə atılmış atom bombası nəticəsində 450 min vətəndaşını itirdi.

6 il 1 gün davam etmiş, 60 ölkənin iştirak etdiyi İkinci Dünya Müharibəsinin nəticəsini həmin illərdə kəmiyyətinə görə dünyanın ən güclü ordusuna çevrilmiş qırmızı ordu dəyişdi. SSRİ bu qanlı mübarizədə 25 milyon vətəndaşını itirdi. Ölkənin dördüdə bir hissəsi xarabalığa çevrildi. Almaniya bu qanlı savaşda 13,7 milyon, İtaliya 300 min, Fransa 600 min, Polşa 5 milyon, Britaniya 400 min, İndoneziya 1 milyon, Çin 6 milyon vətəndaşını itirdi.

Azərbaycan xalqı Hitler Almaniya'sının məğlub olması uğrunda mübarizəyə öz töhfəsini verdi. Cəbhədə faşistlərə qarşı döyüşən SSRİ tankları və təyyarələri Bakı nefti ilə təchiz olunurdular. Məşhur rus şairi Sergey Mixalkovun şeirində bu cümlələr də yer almışdı: "Əgər uzaq Bakıdan benzin gəlməsəydi, maşınlar, tanklar hərəkət etməzdi".

1941-ci ildə SSRİ-də 33 milyon ton neft istehsal olunmuşdu. Bunun 23,6 milyon tonu Bakının payına düşürdü. O cümlədən aviasiya benzininin 88 faizi cəbhəyə Bakıdan göndərilirdi. Azərbaycanın zavodlarında 130-dan çox silah-sursat istehsal olunurdu. 1941-ci ildə Bakıda "YAK-3" qırıcılarının istehsalına başlandı.

Almanları vahiməyə salan "Katyuşa"ların bir hissəsi Bakıda, 160 nömrəli zavodda hazırlanırdı. Amma bütün bunlara baxmayaraq sovet Bakısı qəhrəman şəhər fəxri adını almışdı. Azərbaycan xalqı müharibə illərində cəbhəyə 15 kiloqram qızıl, 952 kiloqram gümüş, 320 milyon rubl pul göndərmişdi.

650 mindən çox azərbaycanlı sovetlərin Böyük Vətən Müharibəsi adlandırıdığı mübarizəyə qoşulmuşdu. Onlardan 11000 nəfəri qadın idi. Təxminən 350 min azərbaycanlı cəbhədən geri qayıtmadı.

qalır, onları da susduracağıq", - deyərək Hitler Stalinqrada'nı fəthini sevincək alman xalqına xəbər verdi.

Lakin Almaniya rəhbərliyi 1941-ci ilin noyabrında Moskvanın süqutu xəbərində olduğu kimi bu xəbər də yanlış idi. Volqa sahilinə 1 milyondan çox əsgərini gətirmiş SSRİ qoşunu faşistlərin italyanların, rumınların qoruduqları sağ və sol cinahlarından hücum keçərək 250 minlik faşist ordusunu (Fransa işğal etmiş məşhur 6-cı ordu və 4-cü tank ordusu) mühasirəyə aldı. Sovet əsgərlərinin təkliflərinə baxmayaraq faşist ordusu təslim olmadı. 1943-cü ilin 31 yanvarında Hitlerin feldmarşal rütbəsi verdiyi Fridrix Pauls silahı yerə qoydu. Qərribə cəhət burasında idi ki, bu, SSRİ-yə qarşı "Barbarossa" əməliyyatını hazırlamış həmin Pauls idi. Pauls həm də SSRİ ərazisində əsir düşmüş ilk ali rütbəli zabit idi.

Hitlerin uğursuzluğu bununla bitmədi. Moskvanı ələ keçirməyə növbəti dəfə cəhd göstərən Hitler 1943-cü ilin 5 iyulunda Kursk ətrafında növbəti hücumu başladı. Əməliyyatda 950 mindən çox faşist əsgər və zabiti, 2800 tank iştirak edirdi. Hücum haqda əvvəlcədən xəbərdar olan SSRİ rəhbərliyi tarixə tanklar savaşı kimi düşmüş Kursk savaşına 1 milyondan çox əsgər və zabiti, 3400 tankı cəlb etmişdi. İki həftəlik hücum zamanı yüzlərlə tankı, 50 min əsgər itirmiş faşistlər hücumu dayandırdılar.

yaralanması, 102 min faşistin donması ilə nəticələndi. Hitler alman ordusunun qurucusu Quderian başda olmaqla 24 generalı istefaya göndərərək hərbi əməliyyatlara nəzarəti öz əlinə aldı.

1942-ci ilin sentyabrında hitlerçilər SSRİ ərazisində, Stalinqrada doğru növbəti hücumu başladılar. Məqsəd Qafqaz neftini, neft Bakısını ələ keçirmək idi. Oktyabrın 15-də almanlar Stalinin öz adına

İGİD ÖLƏR, ADI QALAR...

1918-ci ilin qanlı-qadalı günlərindən birində Tovuz rayonunun Əsrək Cırdaxan kənd sakini Astan kişinin kasıb daxmasından dünyaya təzə gəlmiş ilk uşaq çığırtısı eşidildi. Qohum-əqrəbə gözyaydınlığa gəldi, şadlıq etdi. Kiçik ailədə ümid چراğı yandı. Ana da sevindi, ata da. Oğlanın adını Məstan qoydular...

Məstan böyüdü, boya-başa çatdı, kənd uşaqlarına qoşulub məktəbə getdi, oxudu, öyrəndi, müəllimlərin sevimlisi oldu. Komsomol sıralarında mətinləşdi. Məktəb komsomol təşkilatının katibi seçildi. Həmyaşıdlarının, gənclərin məsləhətçisi oldu. O vaxtlar məktəbdə buraxılan «Maarifçi» divar qəzetinə məqalələr yazdı. Bayramlarda, təntənəli yığıncaqlarda, ədəbi-bədii gecələrdə məzmunlu çıxışları ilə həm müəllimlərin, həm də şagirdlərin rəğbətini qazandı.

Məstanın müəllimləri, anası, bacısı, qohumları onun haqqında danışdıqca xatirələr aydınlaşır, təzələnilir, bir quş kimi qanadlanıb gəlir. Məstan bütün yetkinliyi ilə nəzərimizdə canlanır... Məstanın doğma yurdu Tovuzdayıq. Əsrək Cırdaxan kəndində. Onun doğulduğu, boya-başa çatdığı evin qarşısında dayanmışıq. Qəlbimiz rıqqətlə döyünür. Bizi evə dəvət edirlər. Qəhrəmanın anası ilə görüşürük. Üzü, əlləri keçdiyi ağır həyat yolunun cığırlarını xatırladan qırıqlarla dolu olan, qəlbində nakam oğul həsrəti gözdirən dağıraklı ana ilə. Gəlişimizdən məmnun olan, lakin məqsədimizi bilincə kövrələn Yaxşı nənə yatdığı yerdən qalxmaq istədi, qoymadıq. Azca soyuqlamışdı, çarpayıda dikəlib oturdu, diqqətlə üzümüzə baxdı. Məstani soruşduq. Gözləri yol çəkdi, üzünün, alınının qırıqları daha da dərinləşdi.

- Ağrın alım, anası ölmüş getdi, qayıtmadı. Məstanım, yazıq balam, igid balam, - deyə susdu. Gözlərindən yaş yuvarlanıb, yanağında-kı qırıqlar arasına yayıldı.

Otuz ildən sonra ananın dərdini təzələdimizin peşimançılığını çəkdi.

- Nənə, Məstan məktəbi qurtarandan sonra nə iş gördü? - deyə soruşduq.

- Dərdin alım, anası ölmüş oxumaq istəyirdi, necə oxuyardı ki, vəziyyətimiz ağır idi. Bir böyük külfət idik, səkkiz nəfər. Dedi ki, ana, dədəmə kömək eləyim, sonra oxuyaram.

Məstanın bacısı kənardan söhbətə qarışdı: - Kənd Sovetində vergi yığmaq üzrə müvəkkil işləyirdi. 1939-cu ildə əsgər apardılar. Sonra da lənətə gəlmiş müharibə başladı.

- Orduda qulluq edəndə heç sizə məktub yazırdımı?

- Bəs necə, tez-tez məktub gəlirdi. - O məktublardan heç qalanı varmı?

- Hardaydı, dərdin alım, üstündən bir qəri-nə keçib. Amma elə hey yazırdı ki, ana bilmirəm necə dolanırsız. Bacı-qardaşlarını soruşardı, dedəsini, mənı xəbər alardı, - deyə Yaxşı nənə yaddaşını köməyə çağırıb, Məstanın əsgərlikdən yazdığı üçkunc məktublardan, komandirin anaya göndərdiyi təşəkkürnamələrdən yadında qalanları haqda xeyli danışdı...

Məstan Əliyev 1939-cu il noyabr ayının 13-də Tovuz rayon Hərbi Komissarlığı tərəfindən ordu sıralarına çağırılmışdır.

Ordu həyatına alışmadığı üçün ilk günlər Məstana cansıxıcı görünürdü. Açıq havada, dağlar qoynunda taytuşu ilə sərbəst gəzən, acanda şor yaxmacını ıstahla yeyib, dodaqlarını durmagözlü bulaqlara dayayıb duyunca içən, işi olanda xoruz bənində oyanan, bekar vaxtı yatağında yorgana bürünüb maraqlı kitab oxumaqdan doymayan Məstan şeypur səsinə oyanmağa, sıraya düzülüb, komanda ilə yeməksanaya getməyə alışdı...

O, yaxşı idmançı idi... Turmkdə müxtəlif hərəkətləri məharətlə yerinə yetirər, uzaq məsafəyə qaçmaqda həmişə birinci yeri tutardı. Məstan qulluq etdiyi hissənin fəxri oldu, adı komandirlərinin dilindən düşmədi. Döyüş və siyasi dərs əlaçısı oldu, tufəng atmaq məharətinə yiyələndi.

Məstan Əliyev siyasi məşğələlərdə keçilən mövzuları xüsusi maraqla dinləyir, ölkəmizdə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi məsələlərdən düzgün bəş çıxarır, döyüş texnikasına məharətlə yiyələnir, Vətənimizin mərd və mübariz döyüşçülərindən biri kimi yetiştirirdi.

Məstanın ordu sıralarında xidmət etdiyi illər ölkəmiz və xalqımız üçün, ümumiyyətlə, dünya xalqları üçün təhlükəli illər idi. Bəşəriyyət İkinci dünya müharibəsinin astanasında dayanmışdı. Hitler Almaniyası artıq Çexoslovakiyanı, Polşanı, Yuqoslaviyanı, Yunanıstanı işğal etmiş, Skandinaviya ölkələrinə soxulmuşdu.

Hitler Almaniyası Sovet İttifaqı ilə Almaniya arasında bağlanmış müqaviləni pozaraq, 1941-ci il iyunun 22-də xaincəsinə ölkəmizə basqın etdi. Sovet İttifaqının Böyük Vətən müharibəsi, sovet xalqının ölüm-dirim müharibəsi başladı.

Müharibənin ilk günündən Məstan Əliyev də başqa həmvətənləri kimi bu mübariz ordunun sırasında düşməne qarşı mərdliklə vuruşdu. Məstan 487-ci Qırmızı Bayraqlı atıcı alayının tərkibində Qərbi-Mərkəzi 1-ci Ukrayna və 1-ci Belorusiya cəbhələrində faşistlərə qarşı mərdliklə döyüşdü. Qərb cəbhəsində almanların 9-cu ordusu Rjevi altında möhkəm

mövqə tutmuşdu. Faşistlər Rjevi ələ alıb, Kalinin şəhərinə doğru irəliləmək, oradan isə Moskva üzərinə hücumə keçmək niyyətində idilər.

1941- ci il oktyabrın 2-də Məstanın, xidmət etdiyi hissə Rjev altında müdafiə mövqeyində durmuşdu. Hissə düşməni Moskvaya buraxmamaq, onu geri çəkilməyə məcbur etmək əmri aldı. Qızğın döyüş başladı. Faşistlər tutduqları əlverişli mövqeyi əldən vermək istəmir, nəyin bahasına olursun, Rjevi ələ keçirib, irəliləmək istəyirdilər. Bu qızğın döyüşdə vızvod komandirinin müavini serjant Məstan Əliyev atıcı vızvodunu irəli, hücumə səslədi. O, bu döyüşdə 30 nəfər faşist məhv etdi, özü isə ağır yaralandı.

Məstan Əliyev sağaldıqdan sonra 1-ci Belorusiya cəbhəsinə - Yelna şəhəri yaxınlığında yerləşən hissəyə qayıdıb, vuruşu davam etdirdi.

1942- ci il aprelin 2-si idi. Belorusiya cəbhələrində baharın xoş nəfəsi duyulurdu. Quzeylərin və cəbhə boyu uzanıb gedən səngərlərin qarı hələ də ərime-mişdi. İti baxışları düşmənin səngərinə zillənən, qəlbləri intiqam hissilə alovlanan döyüşçülər əmrə müntəzir idilər. Məstan tufəngin qundağı ilə qarı eşib nəm torpaqdan bir ovuc götürdü, burnuna yaxınlaşdırdı. Torpaq hələ oyanmamışdı.

- Yoldaş serjant, belə bilirəm ki, sizin yerlərdə indi bahardır, - deyə sıravı əsgər Məstana müraciət etdi.

- Elədir, Mitya, bizim yerlərdə indi tarla işlərinin qızğın çağırır. Yamaqlarda, dərələrdə körpə otlar baş qaldırıb, hər tərəf yamyaşıldır. İndi düzlərdə, yamaqlarda qoyun-quzu mələşməsi quşların cəh-cəhinə qarışıb, ağaclar pöhrələnib, güllərin ətri adamı məst edir. Eh Mitya, Mitya, biləsən indi kənddə-kəsəkdə nə qədər iş var? - deyə Məstan köksünü ötürdü.

- Bu əlaflar bizi hər işdən qoydular, evdən-əşikdən avara elədilər, - deyə digər döyüşçü əlavə etdi. Məstan döyüşçüləri ruhlandırmaq məqsədilə:

- Səbr edin, yoldaşlar, pis günün ömrü az olar deyiblər, qoy faşistləri əzək, yenə də işgücümüzə qayıdacağıq, qurub-yaradacağıq, - dedi.

Söhbətin bu yerində «İrəli» əmri eşidildi. Məstan birinci olaraq səngərdən qalxdı:

- İrəli, yoldaşlar, düşməne aman vermə-yək! - deyib döyüşçüləri ardınca hücumə apardı.

Bütün rota bir göz qırpmında sel kimi düşmənin üzərinə yeridi. Faşistlər belə qəfil hücumu gözləməmişdilər, onlar çaşıb qalmışdılar. Qızğın atışma başladı. Pulemyotların, avtomatların və qumbaraların partıltısından qulaq batırdı. Güllələr yağış kimi yağdı. Məstan bu xəndəkdən o xəndəyə atılıb, geri çəkilən düşməni sərrast atəşlə yerə sərir, faşistlərin pulemyot nöqtələrini susdururdu. Lakin faşistlərin qəfil gülləsi onu qarlı xəndəyə sərdi. Qoşunlarımız düşməni sıxışdırıb geriyyə qovdular. Bu döyüşdə çoxlu faşist məhv edildi. Təkcə Məstan 27 nəfər faşist öldürdü. Lakin bu döyüşdə Məstan ağır yaralandı. O, gözlərini açanda özünü hərbi xəstəxanada gördü. Başı, bədəni sarıqlı idi. İstədi qalxsın, bacarmadı. Onun səsinə eşidən tibb bacısı dərhal başının üstünü kəsirdi.

“ Su, su, - deyə Məstan inildəyib, ağrıdan gözlərini yumdu.

- Sakit ol, əzizim, hələlik su içməməlisən. Şükr olsun, ayıldın. Üç gündür huşunu itirmisən, həm də qızdırman var.

Şəfqət bacısı pambığı isladib, Məstanın qurumuş dodaqlarına çəkdi. Məstan qurumuş dodaqlarını dili ilə yalayıb, yenə də su istədi.

Dodaqlarında bir sərinlik hiss etdi. Məstana elə gəlirdi ki, dodaqlarını evlərinin qabağından axan bulağa dayayıb, buz kimi sudan duyunca içir. Sərinlik bütün bədəninə yayılır. Məstan bu xoş xəyalın təsirilə gözlərini açdı. Şəfqət bacısı islanmış dəsmal təz- tez onun alına qoyub götürür, yaş pambığı dodaqlarına sürtürdü. Deyəsən hərətəri bir qədər azalmışdı. Məstan yaralandığını, həm də vəziyyətinin ağır olduğunu, çoxlu qan itirdiyi üçün xeyli zəiflədiyini indi hiss etdi. Bir neçə gün əvvəlki döyüşü xatırladı. Gözlərinin birdən-birə qaraldığını, qulaqlarının batdığını və ayaq üstə dayana bilməyib, qarlı xəndəyə yıxıldığını yadına saldı. Döyüşün necə qurtardığını, yoldaşlarının taleyini, indi ayın nəçəsi olduğunu və hərbi xəstəxananın cəbhə xəttindən nə qədər uzaqda yerləşdiyini bilmirdi.

- Biz hardayıq, ayın nəçəsidir? - deyə şəfqət bacısından soruşdu.

- Narahat olma, əzizim, sakit yerdəyik, cəbhədən çox uzaqdayıq. Bu gün aprelin 10-dur.

- Deməli döyüşdən dörd gün keçib,- deyə Məstan müharibənin belə qızğın vaxtında yaranalıb, hissədən ayrıldığının, döyüşdən yarımçıq çıxdığının peşimançılığını çəkdi. Ehtiyatsızlıq etdiyi üçün həтта özünü məzəmmətlədi də. Lakin nə etmək olardı? İndi o, həkimlərin göstərişinə əməl edib, bacardıqca daha tez sağalmağa və yenidən cəbhəyə qayıtmağa çalışmalı idi. Bu isə Məstan üçün çox ağır oldu. Müalicə dövrü uzun çəkdi. Nəhayət Məstan hərbi xəstəxanadan çıxdı. Lakin

həkimlərin məsləhəti və komandanlığın əmri ilə ona uzunmüddətli məzuniyyət verildi.

Məstan doğma kəndlərinə qayıtdı...

...Əsrək Cırdaxanda qohum-əqrəbə, yaxından-uzaqdan gələn kənd sakinləri ilə görüşüb, cəbhəyə hazırlaşdı. Ana və bacıları onu kəndin qurtaracağınadək ötürdülər, üz-gözündən duyunca öpdülər, ana oğlunu bağrına basdı, hönkür-hönkür ağlayıb, niskilli ürəyini boşaltdı. Dönə-dönə ona öyüd-nəsihət, ürək-dirək verdi:

- Yağı gülləsindən özünü qoru, dərdin alım, bizim xiffətimizi eləmə,- deyə Məstani arxayınlaşdıraraq, ona möhkəm-möhkəm tapşırırdı:

- harda olsan bir əl boyda kağız yaz, mənı nıgaran qoyma, bala!

Məstan onlardan ayrılıb yeyin addımlarla irəliləyirdi. O, tez-tez dönüb geri baxır, anasının və bacılarının bir tərə üstündə dinnməzcə durub, onun ardınca yaylıq yellədiklərini görürdü. Nəhayət onlar görünməz oldular.

...Məstan yenə də öz alayına 487-ci Qırmızı Bayraqlı atıcı alayına qayıtdı. Onun yaralandığı və xəstə olduğu müddətdə isə cəbhədə vəziyyət belə idi: bütün cəbhə boyu qızğın döyüş gedirdi. Volqadakı döyüşlərdə Qızıl Ordu hücum edən faşistlərin çox böyük qüvvəsini təqətdən salmışdı. Buna görə də qoşunlarımız 1942-ci ilin payızında əks hücumə keçdilər. Cənub, Qərb və Don cəbhələrinin qoşunları, cənubdan isə Stalinqrad cəbhəsi qoşunları bir-birinə tərəf irəliləyərək, Stalinqrad və onun ətrafında olan almanların hissələrini mühasirəyə aldılar. Beləliklə, qoşunlarımız alman faşistlərinin hərbi-texnikasını və 330 mindən artıq əsgər və zabitanı möhkəm mühasirəyə alıb məhv etdilər. Qızıl Ordunun Volqa sahilində qazandığı böyük qələbə İkinci dünya müharibəsinin gedışində əsaslı dönüşün başlanğıcı oldu.

Faşistlərin Stalinqrad ətrafındakı 22 diviziyasının məğlubiyyəti Hitler Almaniyasının hərbi qüdrətini sarsıtdı, onu nüfuzdan saldı.

Məstanın döyüşdüyü atıcı alayı da 1-ci Belorusiya ordusu sırasında faşistlərə ağır zərbələr endirir, onları qova-qova öz yuvalarına tərəf aparır. Azad olunmuş şəhər və kəndlərimizdə faşistlərin törətdiyi cinayətlərin şahidi olan sovet döyüşçülərinin qəlbli intiqam hissilə coşur, onlar misli görünməmiş qəhrəmanlıqlar göstərirdilər. 1943-cü il sentyabrın 9-da növbəti hücum zamanı Məstan yenə də yaralandı. Lakin bu dəfə yarası yüngül idi. Tezliklə sağalıb, yenidən döyüşü davam etdirdi.

1944- cü ildə Məstan Əliyev partiya sıralarına qəbul olundu. Bu böyük etimad gənc kommunistin, qorxmaz döyüşçünün qəlbini qürur hissilə doldurdu, onu yeni-yeni qəhrəmanlıq nümunəsi göstərməyə ruhlandırdı. 1944-cü il dekabrın 9-da Məstan Əliyev «Döyüş xidmətlərinə görə» medalı ilə, daha sonra «Qırmızı Ulduz» ordeni və I dərəcəli Vətən müharibəsi ordeni ilə təltif edildi. 1945- ci il yanvarın 17-də isə Məstana Şöhrət ordeni təqdim edildi.

Sinəsini orden və medallar bəzəyən həmyerlimiz Məstan Əliyevin igidliyi və onun döyüş məharəti Qırmızı Bayraqlı 487-ci atıcı alayının komandiri, podpolkovnik Tarasovun da diqqətini cəlb etmişdi...

1945- ci il fevral ayının əvvəllərində 1-ci Belorusiya və 1-ci Ukrayna cəbhələrinin döyüşçüləri tərəfindən Visla çayında darmadağın edilən faşistlər Oder çayının bir sıra sahələrində mühüm mövqeləri tutmuşdular. Onlar bütün qüvvələrini buraya toplayaraq, Sovet Ordusuna güclü müqavimət göstərmək niyyətində idilər. Sovet qoşunları Oderi keçmək üçün hücum əmri gözləyirdilər. Məstan həmişə olduğu kimi ön sırada, vızvod döyüşçülərinin arasında idi. Serjant Məstan Əliyev səngərdə əsgərləri başına toplayıb deyirdi:

- Qardaşlar, faşistlərin sonu çatmışdır, tezliklə müharibə qurtaracaq, evə qayıdacağıq. Lakin evimizə gedən yol Berлиндən keçir. Bizim üçün başqa yol yoxdur. Əgər bizə desələr ki, hamımızı Berлиндə ölüm gözləyir, biz tərəddüd etmədən cavab verərik ki, nə olsun, çoxumuz bu yolda ölə bilərik, axı, biz cəbhədəyik. Vətən uğrunda vuruşuruq. Məqsədimiz düşməni məhv etməkdir. Bunun üçün həm qüvvəmiz, həm də iradəmiz çatır.

Məstan söhbətini belə qurtardı:

- Düşməne həlledici zərbə vurmaq şərefi bizə nasib olub, yoldaşlar! Vətənimizin bu etimadını doğrultmaq üçün həyatımızı belə əsirgəməməliyik. Faşist işğalçılarına ölüm!

Serjant M.Əliyevin inamla dediği bu ürək sözləri səngərdə güllə kimi səsləndi, döyüşçülərin mübariz ruhunu daha da yüksəltdi. Vızvodun döyüşçüləri serjant Məstan Əliyevin sözlərinə ürəkdən inanırdılar.

Oderin suları qaranlığa qorq olan kimi hücum əmri verildi. Döyüşçülər qayıqlarla, kiçik bərələrlə, bəziləri də Oderin buzlu sularında üzə-üzə qaranlıqdan istifadə edib, çayın o sahilinə keçirdilər. Düşmən tez-tez havaya işıqlandırıcı raketlər atır və güclü proyektorlarla Oderi işıqlandırmağa çalışır. Çayı keçmək istəyən döyüşçülərimizi top və pulemyot atəşinə tutur, hücum edən əsgərlərimizə güllədən göz açmaq macal vermirdilər. Atəşin zərbindən qayıqlar və bərələr çevrilir, döyüşçülərimiz buzlu Oder çayına düşür, qışın soyğun-

da, qaranlıqda, düşmənin fasiləsiz atəşi altında çayı üzüb keçirdilər. İlk dəfə sahilə çıxan Məstangilin vızvodu oldu. Onlar dərhal düşmənin proyektorlarını və pulemyot nöqtələrini bir-birinin ardınca güclü atəşə tutub susdurur, bununla da qoşunlarımızın çayı keçməsinə şərait yaradırdılar. Beləliklə, ordumuz Oderi bir neçə yerdən keçib, faşistlərin əlverişli mövqelərini sarsıtdı, onları xeyli geri çəkilməyə məcbur etdi. Təkcə Məstan bu döyüşdə 20-dən artıq faşist məhv etdi, vızvodu ilə birlikdə 72 hitlerçini əsir aldı...

1945- ci il aprelin 16-da Tekel şəhərini azad etmək uğrunda qızğın döyüş gedirdi. Şəhərin çox hissəsi sovet qoşunlarının əlində idi. Döyüş binalarda gedirdi. Qırmızı Bayraqlı 487-ci atıcı alayının zərbəçi vızvodu yenə həmişəki kimi irəlidə döyüşürdü. Faşist pulemyotçuları binalardan atəş açıır, döyüşçülərimizin irəliləməsinə imkan vermirdilər. Məstan xüsusi bacarıqla binanın arxasına keçib, yandan qumbaranı pəncərədən içəri tullayıb, yerə yatdı. Güclü partlayış, pulemyotu susdurdu. Məstan ayağa qalxdı, «-Vətən uğrunda irəli!» - deyə qışqıraraq, sonuncu binaya tərəf yüyürdü. O, qaça-qaça avtomatdan atəş açırdı. Döyüşçülər serjantın ardınca «Ura» deyərək irəli atıldılar. Lakin gözəlilmədən dəmir darvarzanın altından faşist pulemyotçusu binaya yaxınlaşan Məstana atəş açdı. Güllələrin zərbindən Məstan ani olaraq dayandı, sonra dizləri üstə yerə çökdü. Faşist pulemyotçusu Məstanın ardınca hücum edən döyüşçüləri yerə səirirdi. Məstan bütün qüvvəsini toplayıb, qayıqına keçirdiyi qumbaranı əlinə aldı, dişi ilə qoruyucunu dartıb, onu var gücü ilə darvarzanın altına tulladı. Qumbara hədəfə dəydi, pulemyotun səsi kəsildi. Döyüşçülər «Ura» sədası altında hücumu davam etdirdilər.

Məstan arxası üstə təqətsiz uzanmışdı, yaralarından axan qan paltarından sızıb, torpağa hopurdu. O, gözlərini buludsuz mavi göylərə dikmişdi. Məstan getdikcə uzaqlaşan atışma və ura səslərini artıq eşitmirdi. Ona elə gəlirdi ki, güllü-çiçəkli bir çəməndədir. Öyilib, dodaqlarını çəməndən axan buz kimi suya dayayıb duyunca içir, ürəyinə, bədəninə bir sərinlik yayılır... Ona elə gəlirdi ki, kənddədir, anasına tərəf qaçır:

«- Mən borcumu verdim, alnıaçıq, üzuağ qayıdıram, ana!» - deyə qışqırır və anasını qucaqlamağa tələsir. Lakin ana-bala nə qədər qaçarlarsa yaxınlaşmaq əvəzinə bir-birlərindən daha da uzaqlaşır. Məstan anasından uzaqlaşdıqca elə bil havaya, sonsuz göylərə qalxır, anası görünməz olur.

Məstan mavi ənginliklər içərisində süzüb, əbədiyyətə qovuşur...

Məstan bu son döyüşdə düşmənin 60 - dan artıq əsgər və zabitanı məhv edərək, Vətən uğrunda əsl qəhrəman kimi həlak oldu. O, sovet xalqının faşizm üzərində qazandığı Qələbə gününü təəssüf ki, görmədi. Lakin o, qələbənin tezliklə qazanılacağına əmin idi və onun uğrunda canını fəda verdi. Məstanın ölümündən dörd həftə sonra Reyxstaq üzərində Qızıl Bayraq dağalandı, faşist Almaniyası təslim oldu. Qələbə günündən üç həftə keçmiş SSRİ Ali Soveti Rəyasət heyətinin 31 may 1945-ci il tarixli Fərmanı ilə Məstan Astan oğlu Əliyevə ölümündən sonra Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adı verildi.

Bu xəbər Əsrək Cırdaxan kəndinə də çatdı. El-oba, qohum-qonşu tökülüb gəldi, ananın böyük dərdinə şərik oldular. Qəhrəman oğul böyütdüyü üçün anaya təşəkkür etdilər.

Məstanın qardaşı Həsən cəbhədən qayıtdı. Ana, Məstanın ətrini də ondan aldı, təsəlli tapdı...

Qəhrəmanlar ölmür və heç zaman unudulmur. İgid ölər, adı qalar. Onun adı ölkəmizin qəhrəmanlıq salnaməsinə qızıl hərflərlə həkk olunub, milyonlarla insanın qəlbində yaşayır. Məstanın bütün həyatı və mübarizəsi Vətənə, xalqa xidmət etməyin parlaq nümunəsinə çevrildi, adını əbədləşdirdi....

Sadiq Babayev,
“Böyük Vətən müharibəsində Sovet xalqının qələbəsinin otuz illiyinə” həsr edilmiş kitabçə, Bakı 1975-ci il

Unudulmaz qəhrəman Mirdamət Seyidov

Əfsanəvi qəhrəman Mirdamət Seyidov 5 aprel 1922-ci ildə dünyaya gəlib. İkinci Dünya müharibəsi başlayanda onun 19 yaşı var idi. Olduqca kasıb bir ailədə böyüyən Mirdamət sonralar tibb təhsili almışdır.

Müharibənin ilk günlərindən cəbhəyə getmiş, ağır döyüşlərin birində almanlara əsir düşmüşdür. Daha sonra ölüm düşərgəsinə göndərilən Mirdamət Seyidov buradakı insan tonqalının şahidi olur.

1943-cü ildə faşistlərin Almanıyanın Ştrans əsir düşərgəsindən İtaliyaya, Triestə və Yuqoslaviyaya köçürdüyü sovet hərbi əsirləri içərisində xeyli azərbaycanlı var idi. Onlardan biri də Mirdamət Seyidov idi.

Düşmənin yaratdığı hərbi legionundan qaçmağı bacaran M.Seyidov döyüşçü partizanlara qoşulmuşdur. M.Seyidov İkinci Dünya müharibəsi illərində Yuqoslaviya və İtaliya ərazisində işğalçılara qarşı cəsarətli əməliyyatlar aparən sovet zabiti və kəşfiyyatçısı kimi xidmət etmişdir. Onun əfsanəvi partizanlar Cavad Həkimli, Mehdi Hüseynzadə ilə tanışlıqları da buradan başlayıb. Onlar dəfələrlə birlikdə çətin tapşırıqları çiyin-çiyinə yerinə yetiriblər. Mirdamət Seyidov və Mehdi Hüseynzadə gizli antifaşist təşkilatı yaratmışdılar. Bir-birinin ardınca əldə olunan uğurlar onu nəinki bütün ölkədə, hətta İtaliya və Yuqoslaviyada da məşhurlaşdırır. Mavi gözlü gənc partizanı artıq İvan Ruskiy, Miriço Mario və Vesilin təxəllüsləri ilə tanınırdılar.

Onlar 1944-cü ilin fevralında İ.Qradnik adına İtalyan-Yuqoslav parti-

zan diviziyası tərkibində əlahiddə rota təşkil etmişdilər. Mirdamət Seyidov Yuqoslaviya Xalq Azadlıq Ordusunun

11-ci korpusu qərargahı yanında Haribaldi adına xüsusi kəşfiyyat — təxribat qrupunda fəaliyyət göstərmişdir.

Mirdamət Seyidov və Mehdi Hüseynzadə 1944-cü il aprelin 2-də Triest şəhərinin yaxınlığında – Opçine adlı yerdə kinoteatrı partlatdı. Nəticədə hitlerçi əsgər və zabitlərdən 80 nəfəri öldü, 110 nəfəri isə ağır yaralandı.

Mirdamət Seyidovun həyata keçirdiyi ən böyük əməliyyatlardan biri Triest şəhərinin özündə — "Via qeqa" küçəsində almanların "Soldatenhaus" (Əsgər evi) restoranının binasının partladılması oldu. Faşist ordusu əsgərinin partılarının geyinmiş Mehdi və onun dostu Mirdamət Seyidov əvvəlcədən detanatorun ampulasını əzib restorana

girdilər. Stol arxasında iki yer tutub içində partlayıcı olan çantayı stolun altına qoydular, özləri isə talon almaq

bəhanəsi ilə əvvəlcə salondan, sonra isə binadan çıxdılar.

Yarım saatdan sonra faşistlərin nahar etdiyi restoran yerlə-yeksan oldu. İki gün ərzində hitlerçilər uçuqların altından meyitləri və yaralıları çıxarmaqla məşğul oldular. Faşist gestapoçuları həmin binanın bərbərxanasından bir neçə günahsız adamı həbs edib sonra da qətlə yetirdilər.

Azərbaycan Tarixi Muzeyindəki eksponatların birində partlayışın ertəsi günü çıxmış "İl Pikkolo" qəzetinin bir parçası nümayiş etdirilir. Orada yazılıb:

"Dünən, şənbə günü kommunist elementlər Triest şəhərində alman əsgər evində terror təxribatı törətmiş, nəticədə bir neçə alman əsgəri və italyan vətəndaşı həlak olmuşdur. Terrorçulara

yaxın dairələrdən xeyli adam həbs edilmişdir. Hərbi məhkəmə onlardan 51 nəfərinə ölüm hökmü kəsmişdir. Məhkəmənin hökmü dərhal yerinə yetirilmişdir".

Partizan qərargahına daxil olan rəsmi məlumata görə, qəzetdə göstərilən "bir neçə alman əsgəri" əslində 450 nəfərin ölüm və yaralanması demək idi.

M.Seyidovun partizan həyatını əks etdirən bu və digər sənədlər də Azərbaycanın Tarix Muzeydə öz layiqli yerini tapmışdır. O, qələbənin əldə olunmasında göstərdiyi igidliyə görə dəfələrlə orden və medallara layiq görülmüşdür: "İgidliyə görə" ordeni (Yuqoslaviya), "Xalq qarşısında xidmətlərinə görə" ordeni (Yuqoslaviya) və sairələr onun qəhrəmanlığını özündə əks etdirirdi. O, həmçinin İtaliyanın fəxri vətəndaşı adını almışdır. Əfsuslar olsun haqqı olan Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adı ona verilməmişdir. Onun italyan pasportu, diplomları, ordenləri hazırda Moskvada, Frunze adına Silahlı Qüvvələr Muzeyində qorunur.

İgid Partizan Mirdamət Seyidov 2011-ci ildə vəfat etmiş və Göygöl rayonunun Qızılca kəndində dəfn edilmişdir.

Mirdamət Seyidov haqqında "Unudulmuş Partizan" sənədli filmi çəkilmiş, onun dilindən keçdiyi döyüş yolu tamaşaçılara çatdırılmışdır.

Onun italyan pasportu, diplomları, ordenləri hazırda Moskvada, Frunze adına Silahlı Qüvvələr Muzeyində qorunur.

O, döyüş qurtaranadək meydandan çəkilmirdi

Əvəz Verdiyev 1916-cı ildə Laçının Quşçular kəndində anadan olmuşdur. Üç yaşından yetim qalmış və Laçın rayonunun Quşçular kəndində böyüyüb boya-başa çatmışdır. 20 yaşı tamam olanda Bakıya getmiş, fəhlə gənclər məktəbində oxuya-oxuya Orconikidze adına maşınqayırma zavodunda işləmişdir.

1938-ci ildə Sovet Ordusuna çağırılmış, SSRİ-Finlandiya müharibəsində (1939–1940) iştirak etmişdir.

1940-cı ildə ordudan tərxis olunmuş və Bakıya qayıdıb əvvəllər işlədiyi zavodda çalışmışdır. İkinci Dünya müharibəsinin başlaması ilə əlaqədar 1941-ci ilin iyun ayında yenidən orduya çağırılmış, döyüşlərdə ağır yaralanmış, tezliklə sağalaraq cəbhəyə qayıtmışdır. Ukrayna və Polşanın azad edilməsi uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir.

1944-cü il 2 avqust tarixində Polşanın Staşuv şəhəri uğrunda gedən döyüşdə göstərdiyi qəhrəmanlığa görə 23 sentyabr 1944-cü ildə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüş və ona "Qızıl ulduz" medalı (medal №4647) və Lenin Ordeni təqdim olunmuşdur.

Sonrakı döyüşlərdən birində ağır yaralanmış və 1 may 1945-ci ildə vəfat etmişdir. Əvəz Verdiyev Polşanın Boleslaves şəhərində dəfn olunmuşdur. Laçın rayonunda Əvəz Verdiyevə abidə qoyulmuş, şəhərin mərkəzi küçələrdən biri onun adını daşıyır.

Sandomirdə ağır vuruşmalar gedirdi... Düşmənlər qoşunlarımızı sıxışdırıb çaya tökməyə çalışırdılar. Avqustun əvvəllərində leytenant Andrey Serajimov Əvəz Verdiyevin kəşfiyyatçıları dəstəsi ilə tanka oturub Staşova şəhərinə daxil oldu. Əhalinin gözü qarşısında Əvəz Verdiyev öz döyüşçüləri ilə bələdiyyə idarəsinin damı üstünə qalxdı və ora qırmızı bayraq sancdı. Bu qəfil hadisədən özünü itirən iki faşisti də əsir tutub briqadaya gətirdi.

27 gün gecəli-gündüzlü dəhşətli vuruşmalar ara vermədi. 27 gün gecə-gündüz yer-göy partlayışdan titrədi, alovlanan tankların qara tüstüsü göyə qalxdı. Hər gün 7-8 hücum dəf edilirdi.

Belə döyüşlərdə Əvəz öz mətinliyi-ni itirmirdi. O, döyüş qurtaranadək meydandan çəkilmirdi.

Böyük Oktyabrın 27-ci ildönümü yaxınlığıydı. Hissə bayrama hazırlaşır-dı. Polşanın Tarnobjek şəhəri yaxınlığında tankçılar böyük bir talaya toplaşmışdılar. Döyüş bayrağı qarşısında briqada sıraya düzüldü. Birinci Ukrayna cəbhəsi qoşunlarının komandanı, Sovet İttifaqı Marşalı Konev və üçüncü qvardiya tank ordusunun komandanı Rıbalko bayram münasibətilə əsgərləri təbrik etməyə və hökumət mükafatlarını onlara təqdim etməyə gəlmişdilər. Avtomatçı-pulemyotçu, qvardiya baş serjantı Əvəz Verdiyev öz komandiri D. A. Draqunski ilə birlikdə ordu komandanı, general-polkovnik Rıbalkoya yaxınlaşaraq mükafatı aldı, Marşal Konev hər ikisinin sinəsinə Lenin ordeni və Qızıl Ulduz sancdı. Cavab qısa oldu:«— Sovet İttifaqına xidmət edirəm!»

Partiya və hökumətin yüksək mükafatı igid döyüşçünü yeni qələbələrə ruhlandırırdı. Briqada komandiri bu hadisəni belə xatırlayır: «O gün Əvəzlə gecə yarisinadək oturduq. Hərəmiş bir qədər şərab içdik. Verdiyev mənə günəşli və qonaqpərvər Azərbaycan haqqında xeyli söhbət etdi. Məni evlərinə qonaq çağırırdı. Əlbəttə, mən ona söz verdim ki, müharibədən sonra onun doğma yerlərinə qonaq gələcəyəm»...

...Budur, Əvəzin cəbhədə çəkdiyi şəkillər qarşımızdadır. Baxışlarında inam var. Sinəsində «İgidliyə görə» medalı, Lenin ordeni və «Qızıl Ulduz» medalı.

Digər şəkli isə Əvəz evlərinə məzuniyyətə gəldiyi vaxt çəkdirib, əmisi uşaqları ilə. 1944-cü ilin payızı idi.

- O gün Bülbülə kəndi axışb bizim həyəətə gəldi — deyə Əvəzin əmisi qızı Dünya xanım İmamverdiyeva keçmişləri xatırlayır — O günü səhərdək evimizdə şənlik oldu. Səhəri Əvəzi oxuduğu məktəbə, sağirdlərlə görüşə dəvət etdilər. Sonra isə Dzerjinski adına zavodda iş yoldaşları ilə görüşü oldu. Biz də həmin şənliklərdə iştirak etdik. O, cəbhədəki görüşlərdən, hər kəşfiyyatın necə başa çatmasından maraqlı epizodlar danışdı. Yoldaşları hərdən əvvəlki zarafatlarından qalmırdılar.

— Ay Əvəz, bəsdir biz də sənə yerinə işlədik. Qayıt gəl, dəzgahına yiyə dur, qardaş.

O bizimlə söhbət edirdi. Lakin ürəyi cəbhədə, döyüş yoldaşlarının yanında idi.

Cəbhədə isə qızgın döyüşlər gedirdi. Qoşunlarımız Polşa torpağını faşistlərdən təmizləyirdilər. Əvəz Azərbaycana gələndə yoldaşlarına söz vermişdi; «Gör bir istirahətdən sonra faşistlərə nə divan tutacağam. Görsünlər ki, analar necə oğullar doğub».

Əvəz yoldaşlarını yada salırdı. O, gecədən xeyli keçənədək cəbhədən, onun çətinliklərindən söhbət edirdi.

Sitaşuv şəhəri azad edildikdən sonra Polşa ərazisi tamamilə faşistlərdən təmizləndi. Tanklar Berlinə tərəf hərəkət edirdi. Tankların ardınca Verdiyevin avtomatçıları gedirdi. Ətrafda binalar partlayırdı. Düşmən atəş açırdı. Lakin qoşunlarımızın hücumunu heç nə dayandıra bilmirdi.

Avtomatçılar irəli cumurdular. Əvəz düşmənin pulemyotunu gördü. O, sürünə-sürünə dərəyə endi, ayağa durdu. Qüvvəsini toplayıb qumbara bağlamasını tulladı. O, bir-iki addım atdı..Düşmən pulemyotu susdu. Lakin Verdiyev də nəm torpağa sərildi.

— "İrəli, qartallarım!"-Avtomatçılar yalnız onun son sözlərini eşitdilər. O, gözlərini yumdu, yer göy lərzəyə gəldi. Düşmən torpağında igid dağ qar-

talı yerə sərildi. Onun ürəyində nə qədər demədiyi söz qaldı. Əvəzin ölüm xəbəri hissəni sarsıtdı.

Heç kim inanmırdı ki, kəndə qələbə xəbəri Əvəzsiz gələcək. O, məzuniyyətəndən cəbhəyə qayıtdıqdan sonra iki üç məktub yazmışdı. Hamı cəbhə xəbərlərini izləyirdi. Qoşunlarımız Berlinə yaxınlaşırdı. Müharibənin qurtarması xəbəri!... Əvəzinsə qara kağızı gəldi, bir də paltarları. Köynəyində güllə yeri vardı... Bir qədər sonra ana dünyadan köçdü.

Laçın rayonunun mərkəzində bir internat məktəbi var. Həyatında də əzəmətli bir abidə. Altında yazılıb: «Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Əvəz Həşim oğlu Verdiyev».

İlin hər vaxtı abidə önündə tər çiçək dəstələri olur. Gənclər bu günkü firavan, xoşbəxt həyat uğrunda canlarından keçənləri yad edir, onların xatirəsini əziz tuturlar.

Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, qvardiya serjantı Əvəz Verdiyevin əziz xatirəsi ürəklərdə yaşayır. O, ölməyib, əbədiyyətə qovuşub, əbədiyyətə qovuşanlar isə elin, obanın, kələcək nəsillərin qəlbində özünə daimi məskən salır.

İstifadə olunmuş mənbə: "Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Əvəz Verdiyev" Fəridə Babayeva Bakı 1975

Kələm yarpağının faydaları

Keçmişdə nənələrimiz təbii vasitələrin köməyi ilə çox uğurla müxtəlif xəstəlikləri müalicə edirdilər.

Kələm yarpağı belə müalicəvi vasitələrdən biridir.

Təzə kələm yarpağının köməyi ilə əsasən müxtəlif ağrı və iltihabları müalicə edirdilər.

Belə ki, baş ağrısı zamanı nənələrimiz kələm yarpağını əzib alın nahiyəsinə qoyurdular və bu "kompres"lə uzanırdılar. Bir müddətdən sonra ağrı azalırdı.

Oynaq ağrıları zamanı da kələm kompresindən istifadə olunurdu. Kələm yarpağı bir qədər əzilirdi, üzərinə bal

çəkildirdi və ağrıyan yerə qoyulurdu. Belə kompres həm iltihabı, həm də ağrıyı azaldır. Kompresi yatmadan əvvəl qoymaq yaxşıdır.

Bal çəkilmiş kələm yarpağı öskürək və bronxit zamanı yatmadan əvvəl döş qəfəsinə qoyulur.

Çiban, podaqra zamanı da kələm yarpağı istifadə olunur.

Kələm yarpağı gözəllik üçün də geniş istifadə olunurdu. Müxtəlif vitamin və minerallarla zəngin olan kələm yarpağı üz dərisinə maska şəklində qoyulurdu. Belə təbii kosmetik vasitə dərinə çox yaxşı nəmləndirir, ağardır, cavanlaşdırır, daha dartılmış və elastik edir.

Balıq, yumurta və badam beyin fəaliyyətini yaxşılaşdırır

Beynin inkişafı ömür boyu davam edir. Daimi və sağlam qidalanmaq bir çox xəstəliyin qarşısını alır və beyin inkişaf etdirir. Mütəxəssislər unutulmağa balıq, beyinin yaşlanmasına qarşı badam və beyinin yenilənməsi üçün isə yumurta yeməyi tövsiyə edir.

Balıq unutulmağın qarşısını alır Omega-3 turşusu

baxımından zəngin olan balıq beyni daha çox oksigenlə təmin edərək köhnə məlumatları xatırlamağa kömək edir. Balıq tərkibindəki zülal və amin turşuları ilə beyin təbəqəsinin ehtiyacı olan mayeni təmin edərək yaddaşı gücləndirir.

Yumurta beyni yeniləyir. Beynin hüceyrə istehsalında

təsirli olan kolin maddəsi yumurtada bol miqdarda var. Digər tərəfdən, yumurtada olan amin turşuları zehni və nevroloji pozğunluqların qarşısını almağa kömək edir.

Badam ye cavan qal. E vitamini beyində yaşlanmaqdan yaranan geriləmənin qarşısını alır. E vitamini ilə zəngin olan badam beyinin yaşlanmasının qarşısını alır.

E L A N

İkinci dünya müharibəsinin iştirakçılarının yaxınlarının nəzərinə!!!

Azərbaycan xalqının qəhrəman oğul və qızları tarixin səhifəsinə adlarını qızıl hərflərlə yazıb, azərbaycanlı adını ıftixarla daşıyıblar. Onlar daima xatırlanmalı, əbədi yaşamaladırlar. Respublika Veteranlar Təşkilatı tərəfindən İkinci Dünya müharibəsində faşizm üzərində Qələbənin 75 illiyi ərəfəsində müharibədə həlak olmuş və ya sonradan vəfat etmiş, eləcə də, sağ veteranların tanınılması istiqamətində müntəzəm işlər aparılır.

Hörmətli həmvətənlərimiz, bu vətənpərlik missiyasında bizə kömək göstərməklə yaxınlarınızın tanınmasına yardımçı olacaqsınız. İkinci Dünya müharibəsində iştirak etmiş şəxslər haqqında informasiya və onların müharibə dövrünə (və ya müharibədən sonra) aid foto şəkillərini aşağıda göstərilən ünvana göndərməyinizi xahiş edirik.

Ünvan: Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Kəveroçkin küçəsi 34

e-mail: az.veteran@mail.ru

Tel: 012 4923681

Fax: 0124927884

Əziz oxucular, "Azərbaycan Veteranı" qəzeti üçün abunə yazıla bilərsiniz!

Qəzetimizə abunə olmaq üçün:

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ASC-nin Səbail filialı

Hesab nömrəsi AZ33İBAZ38090019442437115209

6 aylıq abunə haqqı - 7.5 AZN, 1 illik abunə haqqı - 15 AZN

Qeyd: Əziz və hörmətli oxucular, "Azərbaycan Veteranı" qəzetinə abunə olmaq üçün "Azərmətbuatyayımı" ASC şöbələrinə, poçtlara, Müharibə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranları Təşkilatına və Təşkilatın rayon şöbələrinə müraciət edə bilərsiniz.

Əlaqə telefonları: (012) 440- 21-08 (012) 497- 63-58 (111)

TƏBRİK EDİRİK

Respublika Veteranlar Təşkilatının kollektivi hüquqşünas Fazil Hacıyevin 72 yaşının tamam olması münasibəti ilə onu təbrik edir, cansağlığı, fəaliyyətində müvəffəqiyyətlər arzulayır.

Yarımçıq xatirələr

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin sifarişi ilə çəkilən tammetrajlı film - "Yarımçıq xatirələr" - Qarabağ və II Dünya Savaşı haqqındadır. Qarabağda ermənilər tərəfdə döyüşən rus kapitanı döyüşlərdən birində öldürülən yaşlı azərbaycanlı snayperin gündəliyini tapır. Babası II Dünya Savaşında həlak olan rus zabiti gündəliyi vərəqlədikcə ekranda 1941-45-ci ilin olayları canlanır. Filmin ssenari müəllifləri Konstantin Vorobyov, Yavər Rzayev, quruluşçu operatoru Nadir Mehdiyev, quruluşçu rəssamı Vadim Şafranski, Rafiq Nəsirov, bəstəkarı Polad Bülbüloğlu, redaktoru Ramiz Rövsən, icraçı prodüseri Azər Quliyev, prodüseri isə Müşfiq Hətəmovdur. Rus zabiti rolunu Belarus aktyoru Aleksandr Kaminski, azərbaycanlı snayperin gəncliyini Bəhruz Vaqifoğlu canlandırıb.

Film "Belarusfilm"-in texniki dəstəyi ilə çəkilib. Çəkilişlər Azərbaycanla yanaşı Belarusun Brest, Minsk şəhərlərində, Vileyka qəsəbəsində aparılıb. Belarus aktyorları ilə yanaşı filmə gürcü aktyorlar da çəkilib. Onlar erməni obrazlarını canlandırıb.

Filmin rejissoru Elxan Cəfərov : "Yarımçıq xatirələr"-in əsas mesajı savaşı dəhşətlərini tamaşaçıya çatdırmaqdır: "Vətən uğrunda savaşı müqəddəs olsa da, savaşı insanların həyatına böyük faciələr gətirir. Biz bu filmə vətən müharibəsində ən ağır sınaqlardan bərabər çıxan insanların 50 il sonra Qarabağda bir-birinə qarşı vuruşmasının səbəblərini açmağa çalışmışıq."

Film Azərbaycanın faşizm üzərində qələbənin 70 illiyinə təhfidir. Filmin ssenari müəllifləri Konstantin Vorobyov, Yavər Rzayev, quruluşçu rejissoru Elxan Cəfərovdur.

Filmin təqdimat mərasimi 9 may 2015-ci ildə Nizami Kino Mərkəzində keçirilmişdir

Allah rəhmət eləsin

Respublika Veteranlar Təşkilatının Rəyasət heyəti Sabunçu rayon Veteranlar Təşkilatının sədri Elxan Abbasqulu oğlu Mirzəyevin vəfatından kədərləndiklərini bildirir və ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir..

Baş redaktor
Ülvi İBRAHİMLİ

Məsul katib
Şəhla QARAYEVA

Qəzet Ədliyyə
Nazirliyində
qeydiyyatda alınıb.
Təsisçi: Azərbaycan
Respublikası
Veteranlar
Təşkilatının Rəyasət
Heyəti

"Azərbaycan
Veteranı" qəzeti.
VÖEN:
1701285981
verilmə tarixi -
23.11.2011

Ünvan: Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu,
Kəveroçkin küçəsi, 34
Əlaqə telefonu: 012 440-21-08
e-mail: az.veteran@mail.ru
Dövlət qeydiyyat nömrəsi - 3486
Dövlət qeydiyyat tarixi -
19.10.2011

Qəzet ayda iki dəfə "Azərbaycan Veteranı"
qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılır,
səhifələrin və "Veteran Nəşriyyatı"
mətbəəsində nəşr olunur.

Qiyməti 60 qəpik
Tiraj: 1250